

พฤติกรรมการลงทุนของคนรุ่นใหม่ในตลาด Cryptocurrency

สกุลเงินดิจิทัลได้รับความนิยมอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากโอกาสในการทำกำไรจากการลงทุนที่มีอัตราผลตอบแทนสูง อย่างไรก็ตาม นักลงทุนไทยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจทำให้เกิดความสูญเสียอย่างไม่ทันตั้งตัว เนื่องจากตลาดคริปโตฯ เป็นสิ่งใหม่ที่ยังมีความเสี่ยงในหลายด้าน ผู้ลงทุนจึงต้องทำความเข้าใจและศึกษาอย่างรอบคอบเพื่อลดความเสี่ยงจากการลงทุนดังกล่าว

คริปโตเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) หรือสกุลเงินดิจิทัล เป็นสินทรัพย์ดิจิทัลชนิดหนึ่งที่พัฒนาบนระบบเทคโนโลยี blockchain ซึ่งมีความน่าเชื่อถือ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงให้คนทั่วโลกเข้าถึงได้ ซึ่งปัจจุบันถือเป็นสินทรัพย์ที่ผู้คนทั่วโลกให้ความสนใจในการเข้ามาลงทุน และหาผลตอบแทนจากการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าที่ปรับตัวสูงขึ้นมาก โดย ณ สิ้นปี 2564 คริปโตฯ มีมูลค่าตลาดถึง 2.2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากต้นปี 2563 ที่มีมูลค่าเพียง 1.9 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้นกว่า 12.4 เท่าตัว และทำให้ในปี 2564 เพียงปีเดียวมีผู้ครอบครองคริปโตฯ เพิ่มขึ้นจาก 106 ล้านคนทั่วโลกในเดือนมกราคม เป็น 295 ล้านคน ณ สิ้นปี เช่นเดียวกับประเทศไทย จากข้อมูลของศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล พบว่า ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2565 มีจำนวนบัญชีซื้อขายคริปโตฯ ถึง 2.5 ล้านบัญชีเพิ่มขึ้น 10 เท่าจากปี 2563 ที่มีจำนวนเพียง 1.7 แสนบัญชีเท่านั้น และจากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) พบว่า ในปี 2564 ไทยมีมูลค่าการซื้อขายคริปโตฯ เฉลี่ยประมาณ 1.4 แสนล้านบาทต่อเดือน โดยการเพิ่มขึ้นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าคนไทยให้ความสนใจในคริปโตฯ มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในช่วงปี 2564 – 2565 มูลค่าของคริปโตฯ ในตลาดปรับตัวลดลงอย่างมาก จากมูลค่าสูงที่สุด 2.9 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2564 เหลือเพียง 8.2 แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงเดือนมิถุนายน 2565 สาเหตุมาจากความไม่มีเสถียรภาพของเศรษฐกิจและการเมืองในระดับโลก และความไม่เชื่อมั่นในตลาดคริปโตฯ จากเหตุการณ์การล่มสลายของเหรียญ LUNA – UST และแพลตฟอร์มการซื้อขายคริปโตฯ ซึ่งส่งผลกระทบต่อนักลงทุน อาทิ กองทุนที่ลงทุนในคริปโตฯ ถูกคำสั่งศาลให้ล้มเลิกกิจการ หลายบริษัทเสี่ยงล้มละลาย การฆ่าตัวตายของนักลงทุนที่สูญเสียจากการลงทุน ทั้งนี้ แม้ว่าผลกระทบต่อไทยจะไม่ชัดเจนดังเช่นกรณีของต่างประเทศ แต่เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการลงทุนในตลาดคริปโตฯ ของคนไทย อาจมีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายจากการลงทุนดังกล่าว ดังนี้

แผนภาพ 22 เงินทุนของตลาดสกุลเงินคริปโตฯ

ที่มา: TradingView ข้อมูล ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2565

1. **ผู้ลงทุนในคริปโตฯ ส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ที่ต้องการสร้างผลกำไรที่สูงในเวลาที่รวดเร็ว**
โดย พบว่า บัญชีของผู้ลงทุนในคริปโตฯ กว่าครึ่งเป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี โดยร้อยละ 3 เป็นเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า

20 ปี และร้อยละ 47 เป็นบัญชีลงทุนของผู้ที่มีอายุ 21 - 30 ปี ซึ่งการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU) พบว่า สาเหตุที่คน Gen Z สนใจลงทุนในคริปโตฯ เพราะต้องการรวยเร็ว ทั้งนี้ แม้ว่าทัศนคติความต้องการผลตอบแทนสูงในระยะเวลายาวนานอาจทำให้หลายคนกลายเป็นเศรษฐีในระยะเวลายาวนานเร็ว แต่อีกด้านหนึ่งผู้ลงทุนในคริปโตฯ อาจเกิดความสูญเสียมูลค่าของทรัพย์สินทั้งหมดได้ในระยะเวลายาวนานเช่นกัน

2. **1 ใน 5 ของผู้ลงทุนในคริปโตฯ ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับคริปโตฯ อยู่ในระดับน้อย และร้อยละ 25 ใช้สัญชาตญาณในการตัดสินใจลงทุน** จากรายงานการศึกษาพฤติกรรมการลงทุนใน Bitcoin¹¹ พบว่า ผู้ลงทุนที่ศึกษาความเสี่ยงและผลตอบแทนก่อนการลงทุนอย่างละเอียดมีเพียงร้อยละ 25.45 เท่านั้น และนอกจากนี้ มีนักลงทุนที่มีการศึกษาเกี่ยวกับคริปโตฯ ค่อนข้างน้อยและไม่มีการศึกษาเลย มีสัดส่วนร้อยละ 19.59 และร้อยละ 6.43 ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ถอดรหัสความคิดพิชิตใจคนชอบเสี่ยง Marketing to Risk lover” (CMMU, 2565) ที่พบว่า ผู้ลงทุนในตลาดคริปโตฯ มากกว่าร้อยละ 44.8 ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการลงทุนประเภทนี้อย่างเพียงพอโดยเฉพาะในกลุ่มคนอายุน้อย ซึ่งส่งผลให้ผู้ลงทุนมีโอกาสตัดสินใจผิดพลาดได้สูง นอกจากนี้ ข้อมูลผลสำรวจความสนใจสินทรัพย์ดิจิทัลของ ก.ล.ต. พบว่าเมื่อนักลงทุนส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์ทางเทคนิค เช่น วิเคราะห์กราฟ (ร้อยละ 41) ติดตามข่าวสารจากช่องทางต่าง ๆ (ร้อยละ 26) แต่ยังมีนักลงทุนอีกร้อยละ 25 ที่ใช้สัญชาตญาณในการลงทุน ซึ่งงานวิจัยของ Delfabbro และคณะ (2021)¹² ที่ศึกษาจิตวิทยาของการซื้อขายคริปโตฯ ปัจจัยเสี่ยง และการป้องกัน พบว่า การใช้สัญชาตญาณทำให้ผู้ลงทุนรู้สึกเหมือนเล่นเกมพนันออนไลน์ และคิดไปเองได้ว่าจะสามารถควบคุมผลตอบแทนจากการลงทุนได้เพราะความสามารถและกลยุทธ์ของตนเอง อาจเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดความเสียหายในการตัดสินใจลงทุนได้เช่นกัน

3. **มากกว่า 1 ใน 4 ของคนรุ่นใหม่ที่ลงทุนในคริปโตฯ ลงทุนเพื่อความสนุก บันทึกลง และเข้าสังคม** การลงทุนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ซึ่งการลงทุนจะประสบความสำเร็จได้ต้องเริ่มจากการมีเป้าหมายในการลงทุนและวางแผนอย่างรอบคอบ อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษา เรื่อง การจัดกลุ่มผู้ลงทุนไทยตามพฤติกรรมการลงทุนใน Bitcoin ในปี 2562 พบว่า คนรุ่นใหม่ที่ลงทุนใน Bitcoin ถึงร้อยละ 25.6 มีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุก บันทึกลง และเพื่อเข้าสังคม/แลกเปลี่ยนข่าวสาร Bitcoin

4. **นักลงทุนคริปโตฯ มีแนวโน้มใช้แพลตฟอร์มต่างประเทศ** จากงานวิจัยของ CMMU ชี้ให้เห็นว่า นักลงทุนในตลาดคริปโตฯ ร้อยละ 64.8 มีความกังวลว่าจะต้องเสียภาษี จึงเลือกที่จะซื้อขายผ่านแพลตฟอร์มต่างประเทศ แม้พฤติกรรมดังกล่าวสามารถทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายและนักลงทุนบางส่วนมองว่าแพลตฟอร์มของต่างประเทศมีรูปแบบการลงทุนที่หลากหลายกว่า อีกทั้งยังมีปริมาณการซื้อขายที่สูงกว่าตลาดในประเทศ แต่อย่างไรก็ตามการเลือกใช้แพลตฟอร์มต่างประเทศที่ไม่น่าเชื่อถืออาจมีความเสี่ยงของการสูญเสียข้อมูลส่วนบุคคล และไม่สามารถตรวจสอบ และติดตามเช่นเดียวกับแพลตฟอร์มในประเทศซึ่งได้รับการรับรองจาก ก.ล.ต.

ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมการลงทุนของคนไทยโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ในตลาดคริปโตฯ ที่มีความเสี่ยงในหลายด้าน อย่างไรก็ตาม การลงทุนตั้งแต่อายุน้อยเป็นเรื่องที่ควรส่งเสริม โดยผู้ลงทุนต้องทำความเข้าใจและทราบถึงความเสี่ยงที่มีอยู่ของการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทนั้น ๆ รวมทั้งควรศึกษาข้อมูลให้เพียงพอก่อนตัดสินใจลงทุนเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายหรือความสูญเสียที่ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ ทั้งนี้ สำหรับการลงทุนในคริปโตฯ ผู้ลงทุนควรเข้าใจความเสี่ยงของตลาดคริปโตฯ ที่สำคัญ ดังนี้

¹¹ งานศึกษา เรื่อง การจัดกลุ่มผู้ลงทุนไทยตามพฤติกรรมการลงทุนใน Bitcoin (ศรียาญจนสอน, 2562)

¹² อ้างถึงในบทความของสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ (2565) เรื่อง คริปโตเคอเรนซี: ดาบสองคม

1. **ตลาดคริปโตฯ ไม่มีการกำกับดูแลตามกฎหมาย** ตลาดของคริปโตฯ เป็นการซื้อ/ขาย ในระดับโลกที่สามารถทำธุรกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของประเทศใด ๆ ก็ได้ และตลาดเปิดให้บริการตลอดเวลา แม้ว่าประเทศไทยจะมี ก.ล.ต. ทำหน้าที่กำกับดูแลในส่วนของผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับคริปโตฯ ที่ครอบคลุมถึง 5 ประเภท ได้แก่ (1) ศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (exchange) (2) นายหน้าซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล (broker) (3) ผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล (dealer) (4) ที่ปรึกษาสินทรัพย์ดิจิทัล (investment advisor) และ (5) ผู้จัดการเงินทุนสินทรัพย์ดิจิทัล (fund manager) แต่การกำกับดูแลเป็นเพียงบางส่วนของธุรกรรมในตลาดคริปโตฯ เท่านั้น ไม่สามารถกำกับดูแลการออกเสนอขายคริปโตฯ และคุ้มครองผู้ลงทุนในคริปโตฯ ที่ทำการซื้อ/ขาย ผ่านแพลตฟอร์มที่ไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนในประเทศไทยได้

2. **คริปโตฯ ส่วนใหญ่ไม่มีสินทรัพย์ค้ำประกัน** การลงทุนในตลาดคริปโตฯ มีความแตกต่างกับการลงทุนประเภทอื่น ๆ ในเรื่องการไม่มีสินทรัพย์ค้ำประกัน (ยกเว้น Stablecoin บางชนิด) ทำให้เมื่อเกิดการด้อยค่าผู้ที่เป็นเจ้าของจะไม่มีหลักประกันใด ๆ เลย อาทิ กรณีเหรียญ Terra Classic ที่เคยมีมูลค่าสูงถึง 3,903 บาท/เหรียญ ในเดือนเมษายน 2565 และตกลงมาเหลือเพียง 0.003 บาท/เหรียญ ในเดือนถัดมา

3. **ตลาดคริปโตฯ ถูกขึ้นได้ง่าย** โดยการเปลี่ยนแปลงของราคา คริปโตฯ เกิดขึ้นจากความต้องการ และสามารถถูกขึ้นได้จากข่าวสาร แทนการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยพื้นฐาน (งบการเงิน ผลประกอบการ) ดังเช่นการลงทุนในหุ้น รวมทั้งตลาดคริปโตฯ ยังสามารถปั่นราคาสินทรัพย์ (Pump and Dump) ได้ง่าย และควบคุมได้ยาก โดยนักลงทุนรายใหญ่ปล่อยข่าวเท็จหรือปั่นให้ราคาเหรียญขึ้นไปสูงๆ (Pump) และเพื่อดึงให้รายย่อยเข้ามาซื้อ จนสุดท้ายเจ้ามือก็ทำการเทขายเหรียญออกมาจำนวนมาก (Dump) เช่นเดียวกับการปั่นหุ้น

4. **ตลาดคริปโตฯ มีการหลอกลวง และการโกงหลายรูปแบบ** การหลอกลวง อาทิ การส่งลิงก์เว็บไซต์หรือการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันปลอมผ่านอีเมล เพื่อหลอกให้ผู้ใช้ทำการล็อกอินเข้าใช้งานด้วยความเคยชิน หรืออาจมาในรูปแบบของการบริการช่วยเหลือ (Technical Support) ที่หลอกให้ผู้ใช้กรอกรหัสผ่านลงในเว็บไซต์ปลอมและขโมยบัญชีผู้ใช้ไปใช้งาน หรือเพื่อขโมยเหรียญคริปโตฯ การชักชวนลงทุนสูงใจว่าสามารถทำได้แบบเกินจริง การหลอกว่าจะแจกเงินหรือ token ขณะที่การโกงหรือที่เรียกว่าการ rug pull เกิดจากการที่นักต้มตุ๋นทำตัวว่ามีพัฒนาโครงการเหรียญคริปโตฯ ใหม่ ๆ เข้ามาในตลาดเพื่อต้องการหลอกล่อให้นักลงทุนเข้ามาซื้อขายก่อนที่จะเทขายทิ้ง หรือฉ้อโกงเงินในระบบ และส่งผลให้เหรียญนั้น ไร้มูลค่า ซึ่ง rug pull มีรูปแบบการโกง อาทิ การขโมยสภาพคล่องออกจากระบบ การล็อกคำสั่งขายเหรียญ เช่น กรณีเหรียญ \$SQUID ซึ่งอ้างอิงกระแสจากซีรีส์ชื่อดังของเกาหลีใต้ เรื่อง Squid Game ที่ถูกปั่นราคาขึ้นไปจนมีมูลค่ากว่า 3,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และผู้สร้างทำการเทขายเหรียญออกไปเป็นเงินสดและปิดระบบ ซึ่งทำให้มูลค่าเหรียญลดลงเหลือ 0 ดอลลาร์สหรัฐฯ สร้างความเสียหายเป็นมูลค่ากว่า 400 ล้านบาท

เทคโนโลยีได้ก่อให้เกิดการลงทุนในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทอื่น แม้ว่าจะเป็นการลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง แต่ก็มีความเสี่ยงสูงด้วยเช่นกัน ประกอบกับการไม่มีกฎหมายดูแล ทำให้ผู้ลงทุนไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควรและมีโอกาสสูงที่สูญเสียเงินลงทุนทั้งหมด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทางสังคม อาทิ สุขภาพจิตหรือการฆ่าตัวตาย (กรณีเหรียญ LUNA เสื่อมค่า มีการฆ่าตัวตายจากเหตุดังกล่าวถึง 22 คน) การหลอกลวง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างความตระหนักรู้แก่สังคมถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อให้เท่าทันกับการลงทุน ตลอดจนประเมินความเสี่ยงอย่างรอบด้านหากต้องการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทนี้ รวมถึงการหาแนวทางการปรับปรุงการกำกับดูแลเพื่อคุ้มครองผู้ลงทุน ทั้งนี้ ผู้ลงทุนสามารถศึกษาข้อมูลเบื้องต้นได้จากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ www.sec.or.th/digitalasset และคู่มือการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลในเว็บไซต์ดังกล่าว